

Михайловська О. В. Обґрунтування доцільності створення ресурсно-інформаційної системи видавничо-поліграфічної галузі в Чернігівській області / О. В. Михайловська // Вісник Житомирського державного технологічного університету: Зб. наук. праць. – Житомир: ЖДТУ, 2011. – №1 (55). – С. 240 – 243.

УДК

Михайловська Олена Василівна, викладач

Чернігівський державний інститут економіки і управління

ОБҐРУНТУВАННЯ ДОЦІЛЬНОСТІ СТВОРЕННЯ РЕСУРСНО-ІНФОРМАЦІЙНОЇ БАЗИ В ЧЕРНІГІВСЬКІЙ ОБЛАСТІ

Анотація. Стаття присвячена проблемі регулювання ресурсного забезпечення видавничо-поліграфічної галузі (ВПГ) на рівні регіону та країни в цілому. На основі проведеного аналізу діяльності ВПГ Чернігівської області побудовано прогноз обсягів реалізації продукції галузі та обґрунтовано доцільність створення ресурсно-інформаційної бази.

Ключові слова: ресурси, забезпечення, регулювання, прогнозування.

Аннотация. Статья посвящена проблеме регулирования ресурсного обеспечения издательско-полиграфической отрасли (ИПО) на уровне региона и страны в целом. На основании проведённого анализа деятельности ИПО Черниговской области построено прогноз объёмов реализации продукции отрасли и обосновано целесообразность создания ресурсно-информационной базы.

Ключевые слова: ресурсы, обеспечение, регулирование, прогнозирование.

Annotation. The article is devoted to problems of resource regulation maintenance of publishing-polygraphic branch at the level of the country and separate regions.

Вступ. Суттєвою складовою процесу забезпечення конкурентоспроможності вітчизняних підприємств в сучасних ринкових відносинах є ресурсний фактор. Невирішеність проблеми формування ефективного ресурсного забезпечення, недосконалість управління та використання власного ресурсного потенціалу наголошують на необхідності регулювання ресурсного забезпечення як на рівні держави, так і окремих регіонів. Формування ефективного ресурсного забезпечення надасть конкурентні переваги українським підприємствам ВПП на найближчу і довгострокову перспективу.

Огляд останніх джерел, досліджень і публікацій. Видавничо-поліграфічна промисловість є виробничо-технічною базою національного друку. Значення ВПП в системі галузей української промисловості характеризується не об'ємом виготовлюваної продукції, а перш за все характером та призначенням. У сучасних економічних дослідженнях значна частина уваги приділяється лише загальним проблемам ресурсного забезпечення та аналізу сучасного стану розвитку галузі [1-3]. Хоча на окрему увагу заслуговує аналіз існуючого потенціалу ВПП, зокрема ресурсного [4-6].

Постановка завдання. Для вирішення проблеми ресурсного забезпечення ВПП необхідною умовою є створення відповідної системи, яка дасть можливість ефективного використання наявного ресурсного потенціалу області чи країни в цілому. Необхідною умовою в даному випадку є окреслення шляхів удосконалення ресурсного забезпечення ВПП.

Основний матеріал і результати. Одним з факторів економічного зростання країни є обов'язків розвиток національних промислових

комплексів. Одне з провідних місць в структурі промисловості Чернігівської області займає галузь целюлозо-паперового виробництва та видавничої діяльності, що пояснюється розвитком інших галузей. Галузь целюлозо-паперового виробництва та видавничої діяльності станом на 2009 рік налічує 81 підприємство з обсягами виробництва 554,504 млн. грн., на яких працює 1866 чоловік.

В загальному обсязі випуску промислової продукції галузі значна частина припадає на друкування газет, які виходять менше чотирьох разів на тиждень. На основі статистичним даних [7] для подальшого аналізу діяльності ВПГ Чернігівської області автором графічно зображено динаміку показників обсягів реалізації продукції целюлозо-паперового виробництва та видавничої діяльності (рис. 1. а)), а також темпів приросту обсягів реалізації продукції (рис. 1. б)).

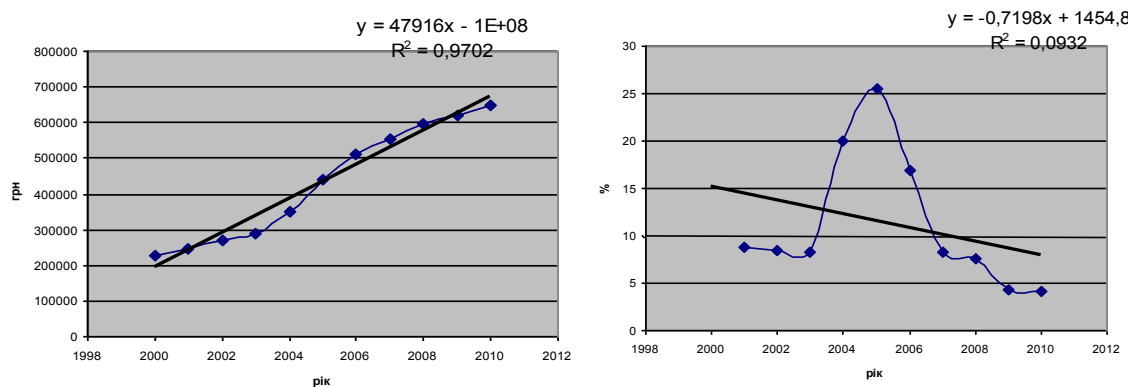

Рис. 1: а) динаміка показників обсягів реалізації продукції целюлозо-паперового виробництва та видавничої діяльності; б) динаміка темпу приросту обсягів реалізації продукції целюлозо-паперового виробництва та видавничої діяльності

Як видно з рис. 1, загальна динаміка обсягів реалізації за роками збільшується, але показник темпу приросту мають тенденцію зменшення, що пояснюється високими витратами на одиницю реалізованої продукції,

та зумовлюється такими факторами як, підвищення тарифів на електроенергію, низькою інвестиційною привабливістю регіону та іншим.

Одним із провідних підприємств ВПГ Чернігівської області є ВАТ РВК «Деснянська правда», яке видає 44 найменування газет із щомісячним тиражем 2 млн. примірників та мережу всеукраїнських журналів тиражем 600 тис. примірників. Протягом 2008 року на території області здійснювалося технічне переоснащення поліграфічного обладнання. Сучасне обладнання встановлено на підприємствах приватної форми власності «Зірка» у Чернігові, «АІР-Поліграф» у Прилуках, ТОВ «АСПЕКТ-ПОЛІГРАФ» у Ніжині. Решта підприємств ВПГ є менш потужними та переважно спеціалізуються на випуску газетної і рекламної продукції [8].

Необхідною умовою підвищення ефективності ресурсного забезпечення галузі є належний прогноз обсягів реалізації продукції целюлозо-паперового виробництва та видавничої діяльності, який доцільно зробити за допомогою методу екстраполяції. Прогнозування здійснимо за наступними етапами [9]: 1) на основі статистичних даних обсягів реалізації продукції галузі [7] будуємо **лінійну модель**; 2) будуємо **параболічну модель**; 3) будуємо **показникову модель**; 4) будова зведеної **таблиці похибок апроксимації** моделей, вибір функції для прогнозування здійснимо на основі мінімального значення похибки апроксимації; 5) **оцінка адекватності** моделей за критерієм Фішера та подальший розрахунок значення критерію; 6) **розрахунок прогнозних обсягів** реалізації продукції целюлозо-паперового виробництва та видавничої діяльності за кожною з моделей. Графічно прогнозні показники зображено на рис. 2.

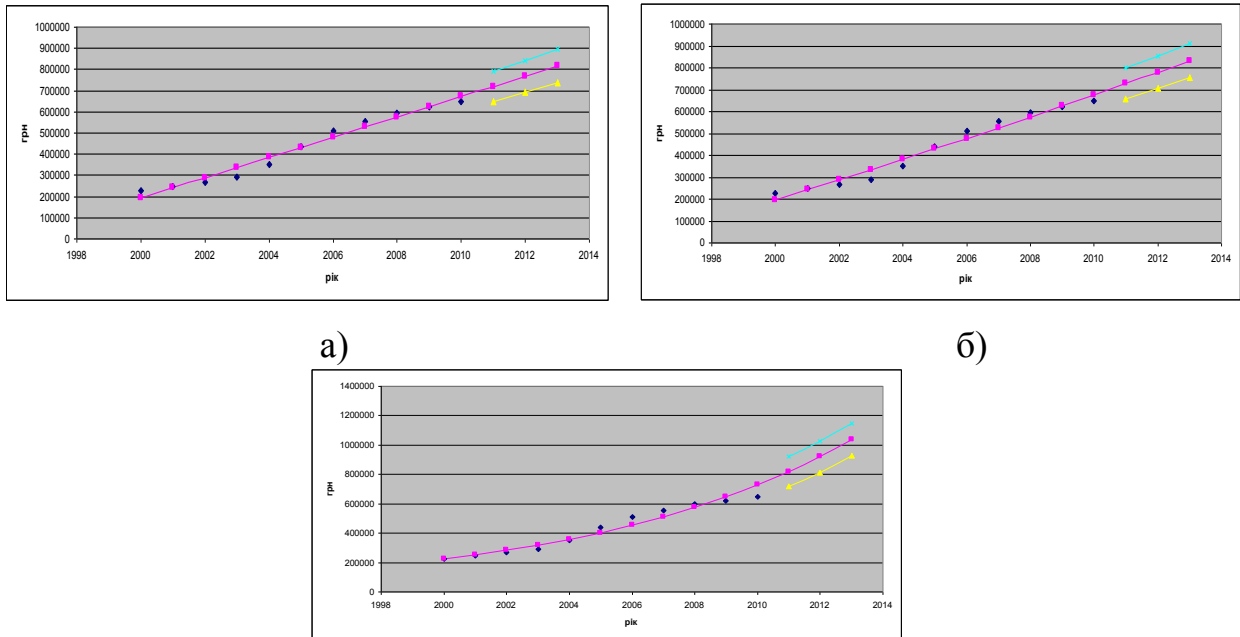

Рис. 2. Графічне представлення моделей прогностичних обсягів реалізації продукції целюлозо-паперового виробництва та видавничої діяльності: а) лінійна модель; б) параболічна модель; в) показникові модель

Для прогнозу оптимальною функцією є лінійна модель, тому що точність прогнозу є високою, а середньоквадратична помилка прогнозу не великою. На основі даних прогностичних значень обсягів реалізації продукції можна стверджувати, що ВПГ Чернігівської області є пріоритетною з точки зору подальшого розвитку та формування ефективного ресурсного забезпечення.

Розвиток поліграфічної промисловості, поглиблення спеціалізації виробництва вимагає постійного вдосконалювання виробничих зв'язків між підприємствами, спільно зайнятих виготовленням продукції, тобто кооперування.

Після проведеного аналізу діяльності ВПГ Чернігівського регіону можна зробити висновок про її пріоритетність для формування ресурсно-інформаційної бази. Створення ресурсно-інформаційної бази в Чернігівській області дасть змогу ефективного ресурсного забезпечення

підприємства різних форм власності з виробництва поліграфічної та видавничої продукції з метою створення конкурентоспроможної продукції шляхом використання всіх внутрішніх резервів території за сприяння обласної адміністрації, наукових і навчальних закладів, фінансово-банківських структур.

Забезпечення матеріальними ресурсами всіх підприємств ВПГ пропонується здійснювати на рівних умовах. Повністю забезпечити ВПГ області ресурсами за рахунок регіону неможливо за браком виробників, та нерационально, оскільки у підприємств існують налагоджені зв'язки стосовно матеріального забезпечення потрібної якості.

ВПГ, як соціально-економічна система (СЕС) перетворює трудові, матеріальні, технічні та інші ресурси з метою отримання необхідної для загалу друкованої інформації. Критерієм оптимальності цільової функції може бути мінімум витрат при високій якості і оперативності при обмеженнях знизу – необхідності запасу друкованої інформації, зверху – наявними зовнішніми та внутрішніми ресурсами. Схему ВПК, як СЕС представлено на рис. 3.

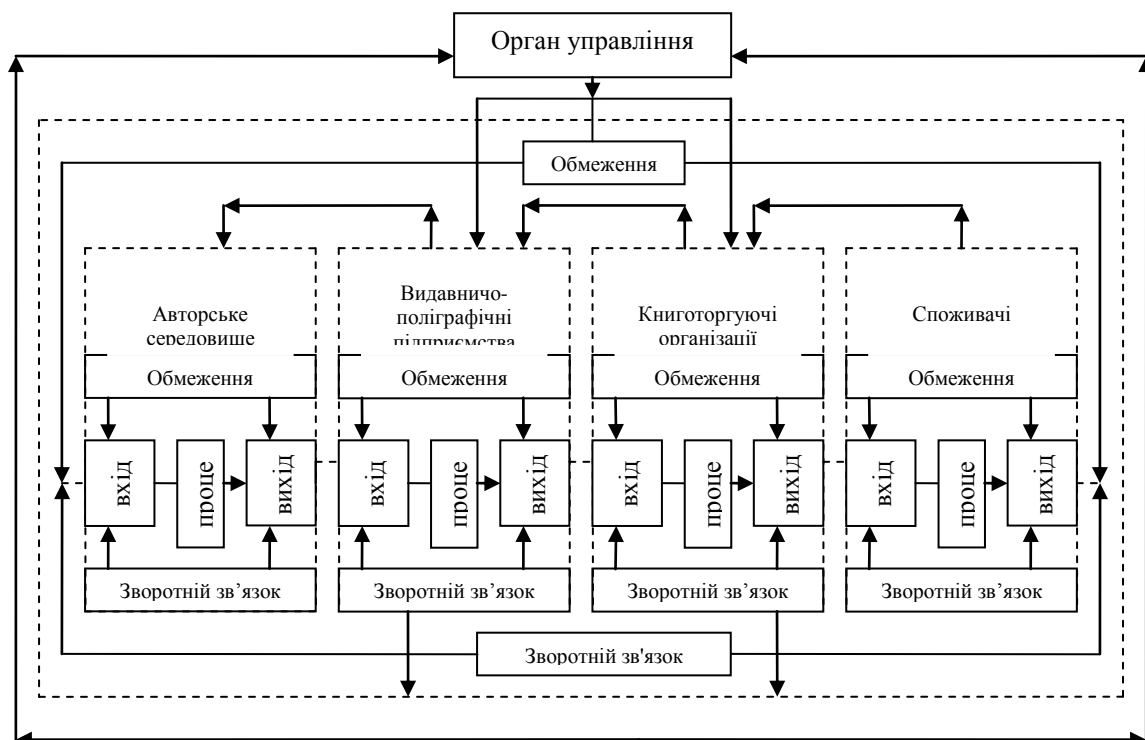

Рис. 3. Схема ВПК, як соціально-економічної системи

де: **вхід** – відображає потік ресурсів, котрі споживаються в процесі функціонування соціально-економічної системи; **процес** – найважливіший елемент СЕС, що перетворює ресурси в матеріальні блага для загального споживання; **вихід** – характеризує результат процесів перетворення вхідних ресурсів; **зворотній зв'язок** – елемент, що забезпечує коректування стану СЕС на основі інформаційних даних та забезпечує регулювання її функціонування; **зовнішнє та внутрішнє середовище** – умови в яких функціонує СЕС [10].

ВПК має широкі й міцні зв'язки з іншими виробничими комплексами. По лінії виробничого споживання друкованої продукції поліграфічна промисловість пов'язана з іншими галузями промисловості, а також з іншими галузями народного господарства (наприклад, будівництво, транспорт, сільське господарство) і галузями невиробничої сфери. На рис. 4 зображено зв'язки ВПК об'єднаної в блоки «Створення інформації», «Розповсюдження інформації», «Споживання інформації» з основними господарськими комплексами [10].

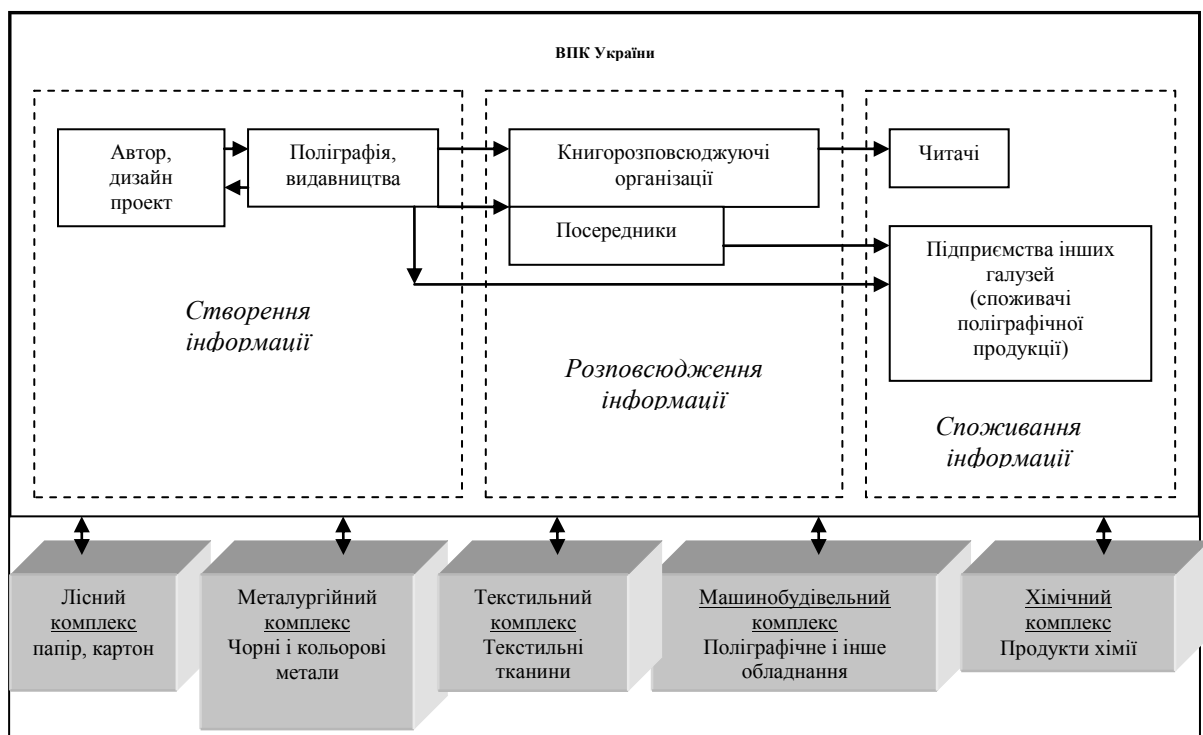

Рис. 4. Зв'язок ВПК України з іншими виробничими комплексами

Інтеграція України в Європу таких промислових споживачів як підприємства харчової, хімічної, легкої промисловості, банківської, будівельної, телекомунікаційної, страхової, рекламної галузі тощо розширюватиме попит на їх пропозицію. Наслідком цього стає відповідне збільшення вторинного попиту на продукцію поліграфічної галузі. Надалі доцільним буде аналіз забезпеченості ВПГ основними видами вітчизняних факторів виробництва, складений за результатами експертних оцінок спеціалістів галузі в Чернігівській області, що наведено в табл. 1.

Таблиця 1

Забезпеченість факторами виробництва ВПГ

№	Фактори виробництва за галузями	Видавнича діяльність	Поліграфічна діяльність
1	Поліграфічне машинобудування	не забезпечує	не забезпечує
2	Целюлозо-паперова галузь	частково забезпечує	частково забезпечує
3	Легка промисловість	частково забезпечує	частково забезпечує
4	Хімічна та нафтохімічна промисловість	частково забезпечує	частково забезпечує
5	Паливно-енергетичний комплекс	забезпечує	забезпечує
6	Трудові ресурси	частково забезпечує	частково забезпечує
7	Інноваційні ресурси	частково забезпечує	частково забезпечує
8	Екологічні ресурси	забезпечує	забезпечує

Регіональна система ресурсного забезпечення ВПГ може бути представлена схемою на рис. 5.

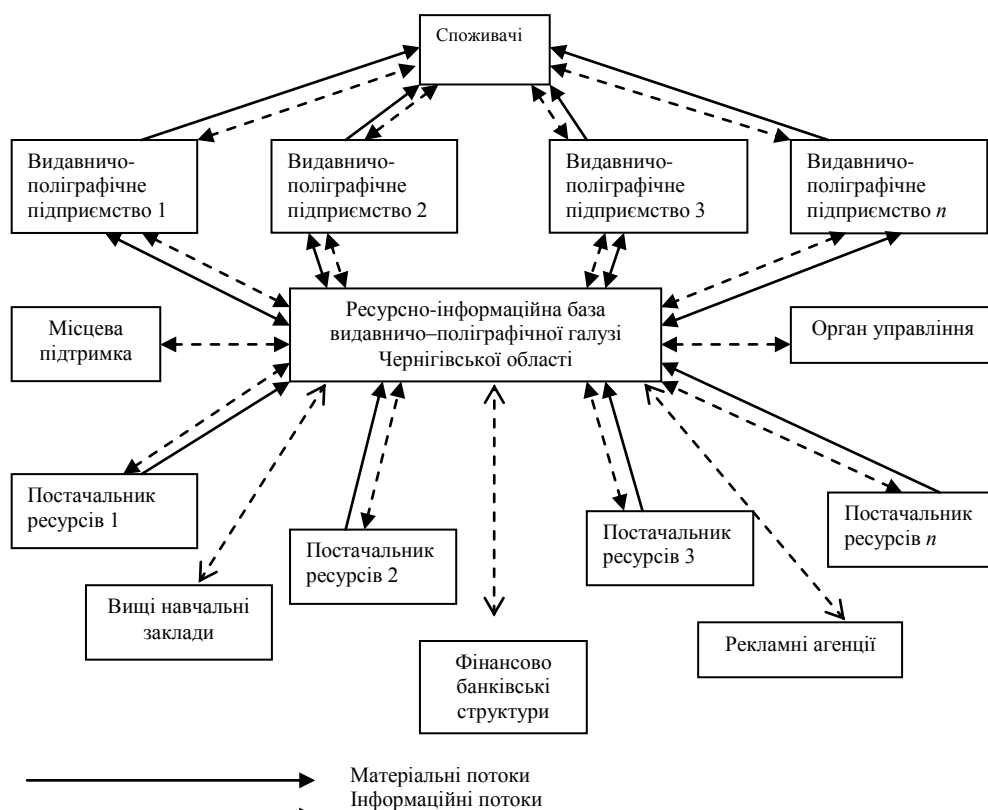

Рис. 5. Узагальнена схема регіональної системи ресурсного та інформаційного забезпечення ВПГ

Враховуючи специфічні складові і функції системи ресурсного забезпечення представленої на рис. 5, було б доцільним створення єдиної ресурсно-інформаційної системи регіону на основі наявної ресурсної інфраструктури та кон'юнктурно-економічної інформації.

Проведення зазначених заходів на порядок прискорить інформаційний обмін між суб'єктами інформаційного середовища ВПГ. Розробка ресурсно-інформаційної бази області повинна розпочинатися з формування на кожному підприємстві ВПГ регіону заявок та пропозицій на пошук і отримання необхідних ресурсів. Для збору інформації необхідно залучити регіональні та обласні зацікавлені об'єднання, наукові заклади, інші організації та спеціальні установи, підприємства як малого так і середнього бізнесу.

Висновки. Відповідно до проведеного аналізу проблеми сучасної ВПГ можуть бути сформульовані в наступний спосіб:

- невідповідність потужності багатьох поліграфічних підприємств потребам ринку друкованої продукції;
- технічна й технологічна відсталість більшості підприємств від середнього світового рівня;
- залежність підприємств від імпорту матеріалів й устаткування;
- втрати від розміщення замовлень на закордонній базі;
- низька інвестиційна активність;
- дефіцит кваліфікованих кадрів на підприємствах.

Чітке визначення проблем необхідно для кожного підприємства, щоб виявити пріоритетні напрямки розвитку й сформувані відповідну їм політику. Вирішення наведених питань надасть можливість видавничим і поліграфічним підприємствам Чернігівської області підвищити конкурентоспроможність не лише на внутрішньому, а й на зовнішньому ринку.

Список використаної літератури.

1. Бордюк Н. Чи стане книжка стратегічним продуктом? [Текст] / Урядовий кур'єр. – 2010. – 74. – с.8-9.
2. Жила О. Що значить бути видавцем на Чернігівщині? [Текст] / Деснянська правда. – 2008. – 24. – с.6
3. Рак О. Складові характеристики менеджментного наповнення видавничої справи в Україні [Текст] / Дні науки: Збірник тез доповідей: В. 3т. / Гуманітарний університет «ЗІДМУ», 27-28 жовтня 2005 р. – Запорозьє: ЗІДМУ, 2005. – 331 с. - с. 244-245.
4. Сенченко М. Книжкова справа України: ретроспектива і перспектива [Текст] / Вісник книжкової палати. – 2006. – 9. – с.3-12.
5. Індутна К. Напрями державної підтримки книговидання в Україні [Текст] / Економіка України. – 2010. – 2. – с.24-33.

6. Бондар Ю. Підтримка книговидавництва – умова формування національного інформаційного простору [Текст] / Віче. – 2008. – 12. – с.2-4.
7. Промисловість Чернігівщини у 1995-2007роках: Статистичний збірник. – Чернігів: Головне управління статистики у Чернігівській області, 2008. – 102 с.
8. Чернігівське обласне управління статистики [Текст] // [Електронний ресурс]. – Режим доступу до матеріалів : www.chernihiv-oblast.gov.ua.
9. Грабовецький Б.Є. Економічне прогнозування та планування: Навч. посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2003. – 188 с.
- 10.Машталер Р.М.Экономика полиграфической промышленности [Текст] / М.: Издательство «Книга», 1987. - 399 с.